ЎЗБЕКИСТОНДА СУДЬЯЛАРНИНГ ИНТИЗОМИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИКНИ ҚЎЛЛАШ АМАЛИЁТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Жўрабоев Сардор Тахирович
Ўзбекистон Республикаси Одил судлов академияси
tohirzonzuraboev5@gmail.com

Аннотация. *Тезисда судьяларнинг интизомий жавобгарлиги тўғрисидаги қонунчиликни қўллаш амалиёти 2025–2026 йиллардаги расмий маълумотлар асосида таҳлил қилинган. Қўллаш амалиётида тўрт босқичда муаммолар борлиги асосланган: айбни объектив шароитдан ажратиш мезонларининг йўқлиги, мурожаатчиларнинг шикоят қилиш тартиби ва муддатларини билмаслиги, хизмат текшируви тартибининг етарли тартибга солинмагани ва малака ҳайъатлари амалиётининг бир хил эмаслиги. Таклифлар судья мустақиллиги ва айбсизлик презумпцияси кафолатларини сақлаган ҳолда ишлаб чиқилган.*

Калит сўзлар: *судья мустақиллиги, интизомий жавобгарлик, қўллаш амалиёти, процессуал муддатлар, судьялар малака ҳайъати, Судьялар олий кенгаши, фуқаролар мурожаатлари, хизмат текшируви, Бангалор принциплари.*

Кириш

Сўнгги йилларда мамлакатимизда суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш, судьяларнинг ҳуқуқий мақоми ва ижтимоий кафолатларини мустаҳкамлаш борасида кенг кўламли ислоҳотлар амалга оширилмоқда. 2023 йилда янги таҳрирда қабул қилинган Конституциямизнинг 136-моддасида судьяларнинг мустақиллиги қатъий белгилаб қўйилди; судьяни ишнинг муҳокамасидан четлаштириш, ваколатларини бекор қилиш ёки тўхтатиб туриш эса фақат қонунда белгиланган тартибда ва асосларга кўра амалга оширилади. Айни пайтда Конституциянинг 55-моддаси ҳар кимга иши қонунда белгиланган муддатларда мустақил ва холис суд томонидан кўриб чиқилиши ҳуқуқини кафолатлайди[1]. Судьяларнинг интизомий жавобгарлиги институти айнан шу икки конституциявий қадрият ўртасидаги кўприкдир: у

[1]Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси (2023 йил 30 апрелдаги таҳрири). 55, 136-моддалар // https://lex.uz/docs/6445145

ACADEMIC SCIENCE PUBLISHING

судьяни асоссиз таъқибдан, фуқарони эса судьянинг бепарволигидан ҳимоя қилиши лозим.

Институтнинг қонунчилик асоси бугунги кунда асосан шаклланган. «Судлар тўғрисида»ги Қонуннинг 74–77-моддаларида жавобгарлик асослари, ишни хизмат текшируви натижасига кўра малака ҳайъати томонидан қўзғатиш тартиби, беш турдаги жазо чоралари ва уларни танлаш мезонлари, шикоят қилиш тартиби белгиланган; суд қарорининг бекор қилиниши эса, қонун қасддан бузилмаган бўлса, ўз-ўзидан жавобгарликка сабаб бўлмайди[2]. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 2001 йил 7 декабрдаги қарори билан тасдиқланган ва 2014 йилда янги таҳрирда қабул қилинган Судьялар малака ҳайъатлари тўғрисидаги низомда судьянинг ҳуқуқлари, қўшимча текширув ва жазо қўллаш муддатлари (қилмиш аниқланган кундан бир ой, содир этилган кундан олти ой) тартибга солинган[3]. Демак, бугун масала нормаларнинг борлигида эмас, балки уларнинг амалда қандай қўлланаётганида. Бу давлат сиёсати даражасида ҳам эътироф этилган. Президентимизнинг 2025 йил 24 ноябрдаги ПФ-227-сон Фармонининг 14-бандида интизомий жавобгарлик тизимини шаффоф ва адолатли қилиш, судьяга ҳимояланиш ҳуқуқини бериш ва жавобгарликнинг аниқ мезонларини белгилаш таклифлари маъқулланган[4], 2026 йил 8 июндаги ПФ-106-сон Фармон йўл харитасининг 11-бандида эса интизомий чораларни қўллаш механизмларини такомиллаштириш бўйича таклифларни 2026 йил ноябрь ойида киритиш Судьялар олий кенгашига (кейинги ўринларда — Кенгаш) топширилган[5]. Қонунчилик палатаси 2026 йил 8 сентябрда биринчи ўқишда қабул қилган «Судьяларнинг мақоми тўғрисида»ги қонун лойиҳаси[6] эса бу таклифларни қонунга киритиш имкониятидир. Шу боис тезиснинг мақсади қўллаш амалиётидаги муаммоларни босқичма-босқич аниқлаш ва уларни судья мустақиллиги кафолатларига зид келмайдиган тарзда бартараф этиш бўйича таклифлар беришдир.

Асосий қисм

[2]Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги Қонуни. 2021 йил 28 июль, ЎРҚ-703-сон. 74–77-моддалар // https://lex.uz/docs/5534923

[3]Судьялар малака ҳайъатлари тўғрисидаги низом. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 2001 йил 7 декабрдаги 323-II-сон қарори билан тасдиқланган (2014 йил 22 апрелдаги ЎРҚ-368-сон Қонун таҳририда, амалдаги таҳрири). 49–55-моддалар // https://lex.uz/docs/300090

[4]Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Судьялар ҳамжамияти органлари фаолиятининг самарадорлиги ва очиқлигини ошириш ҳамда суд мустақиллиги кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони. 2025 йил 24 ноябрь, ПФ-227-сон. 7, 14-бандлар // https://lex.uz/docs/7852946

[5]Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Судларда комплаенс назорат тизими самарадорлигини оширишнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони. 2026 йил 8 июнь, ПФ-106-сон. Йўл харитаси, 11-банд // https://www.lex.uz/ru/docs/-8255886

[6]Судьяликка номзодлар учун ёш цензи 30 ёшга туширилиши мумкин // Gazeta.uz. 08.09.2026. https://www.gazeta.uz/uz/2026/09/08/sudyalar-maqomi/

ACADEMIC SCIENCE PUBLISHING

Амалиётни баҳолашни расмий рақамлардан бошлаш лозим. Судьялар олий кенгаши раисининг 2026 йил 12 февралда Президентга тақдим этган ахборотига кўра, 2025 йилда 266 нафар судья интизомий жавобгарликка тортилган, 59 нафар судьянинг ваколатлари муддатидан илгари тугатилган, шулардан 19 нафари қасамёд ва Судьялар одоби кодекси талабларини бузганлиги учун лавозимидан озод этилган, 58 нафарининг лавозими пасайтирилган, 3 нафар судья жиноий жавобгарликка тортилган[7]. Кўриниб турибдики, жиноий ишлар умумий рақамнинг жуда кичик қисми; интизомий амалиётнинг асосий қисми эса кундалик суд фаолиятидаги оддий қоидабузарликлардир: ишни процессуал қонунчиликда белгиланган муддатда кўрмаслик, суд мажлисини асоссиз қолдириш, тарафларни лозим даражада хабардор қилмаслик, қарорнинг тўлиқ матни ёки нусхасини ўз вақтида бермаслик, иш иштирокчиларига нисбатан қўпол муомала. Айнан шу ҳолатлар фуқаронинг Конституция 55-моддасидаги ҳуқуқига дахл қилади ва Қонуннинг 74-моддасидаги «ишни ташкил этишда бепарволик ва интизомсизлик» асосига тўғри келади.

Бироқ бу асосни қўллашда биринчи муаммо юзага чиқади: муддат бузилишининг қай бири судьянинг шахсий айби-ю, қай бири тизимнинг объектив юкламаси экани қонунда ажратилмаган. Олий суднинг 2026 йил 4 февралдаги матбуот анжуманида келтирилган маълумотларга кўра, 2025 йилда судлар 4 миллиондан ортиқ ишни кўриб чиққан, бу 2024 йилга нисбатан 37 фоизга кўп; тизимда 1700 дан ортиқ судья фаолият юритади ва бир судьянинг ойлик иш ҳажми ўртача 532 ишни ташкил этади, ҳолбуки халқаро амалиётда бу кўрсаткич ойига 16 та иш атрофида[8]. Бунинг устига, 2025 йилда вилоят судлари раисларининг 231 та буйруғи билан 314 нафар судьяга одил судлов билан боғлиқ бўлмаган вазифалар юклатилгани аниқланган. Т. Каримов ҳақли равишда таъкидлаганидек, «қонунийликни бузиш» ва «ишни ташкил этишдаги бепарволик» тушунчаларини баҳолаш мезонлари қонунда очиб берилмагани амалиётда турлича талқинга йўл очади[9]; OECD нинг 2024 йилги мониторинг ҳисоботида ҳам асослар ҳаддан ташқари кенг ифодалангани қайд этилган[10]. Натижада бир ҳолатда юкламадан эзилган судья жазоланади, бошқасида такрорий кечиктиришлар «объектив сабаб»

[7]Суд ҳокимияти мустақиллигини таъминлаш ва тизимда коррупцияга қарши курашишнинг ҳолати кўриб чиқилди // Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти. 12.02.2026. https://president.uz/uz/lists/view/8934

[8]«2025 йилда судлар 4 млн дан зиёд ишни кўриб чиқди». Олий суд вакилларининг матбуот анжумани // Gazeta.uz. 06.02.2026. https://www.gazeta.uz/uz/2026/02/06/courts/

[9]Каримов Т. Ўзбекистон Республикасида судьяларнинг интизомий жавобгарлиги // Жамият ва инновациялар. 2023. № 4(1). Б. 36–43. DOI: 10.47689/2181-1415-vol4-iss1-pp36-43

[10]OECD. Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing, 2024 // https://doi.org/10.1787/363ba9d8-en

ACADEMIC SCIENCE PUBLISHING

билан оқланади. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, юклама муаммоси интизомий жавобгарликдан озод қилиш асоси эмас, балки суд тизимини ташкил этишга оид, давлат томонидан штатларни кенгайтириш ва рақамлаштириш орқали ҳал этилиши лозим бўлган масаладир; интизомий норма эса айнан судьянинг шахсий айбини аниқ ифодалаши керак.

Мезон масаласи ҳал этилганда ҳам механизм ўз-ўзидан ишга тушмайди. Қонуннинг 75-моддасига кўра интизомий иш ариза ёки хабар асосида ўтказилган хизмат текшируви натижасида қўзғатилади, яъни биринчи туртки кўп ҳолларда фуқаронинг мурожаатидир; «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонун эса ҳар кимга бундай мурожаат қилиш ва асослантирилган жавоб олиш ҳуқуқини беради[11]. Бунда мурожаатчининг ҳуқуқий ҳолатини тўғри тушуниш муҳим: интизомий иш юритуви судьялар ҳамжамияти органи билан судья ўртасидаги ички хизмат муносабати бўлиб, фуқаро унда тараф эмас, балки қоидабузарлик ҳақида хабар берувчи шахс ҳисобланади. Шу ўринда иккинчи муаммо — мурожаатчиларнинг шикоят қилиш тартиби ва муддатларини билмаслиги — намоён бўлади. Аввало, фуқаролар судьянинг хатти-ҳаракати устидан шикоят билан суд қарорига нисбатан норозиликни фарқламайди: Кенгаш сайтида эълон қилинадиган мурожаатлар таҳлилига кўра, келиб тушадиган мурожаатларнинг асосий қисми суд қарорларидан норозилик билан боғлиқ бўлиб, судьянинг хатти-ҳаракати устидан шикоятлар уларнинг кичик бир қисмини ташкил этади[12]. Ҳолбуки Кенгаш ва малака ҳайъатлари суд қарорини қайта кўрадиган инстанция эмас; бундай мурожаатлар қайтарилади, муддатни бузиш каби ҳақиқатан жазоланиши лозим ҳолатлар эса шикоятда умуман тилга олинмайди. Қолаверса, фуқаролар жазо қўллашнинг олти ойлик муддатини билмайди: аввал апелляция ва кассация инстанцияларида ойлар давомида ўз ҳақлигини исботлашга уринади ва фақат шундан кейин судьянинг хатти-ҳаракати ҳақида шикоят қилишни ўйлайди. Шу вақтга келиб муддат тугаган бўлади ва судья қоидабузарлик бўлмагани учун эмас, хабар кеч келгани учун жавобгарликдан четда қолади. Бундан ташқари, Низомда мурожаатчини мурожаат қабул қилингани ва текширув якуни тўғрисида хабардор қилиш тартиби аниқ белгиланмаган, шу боис мурожаатлар тўғрисидаги қонунда кафолатланган асослантирилган жавоб олиш ҳуқуқининг интизомий иш юритувида амалга оширилиши ҳайъат ихтиёрига боғлиқ бўлиб қолмоқда.

[11]Ўзбекистон Республикасининг «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонуни (2017 йил 11 сентябрдаги ЎРҚ-445-сон Қонун таҳририда) // https://lex.uz/docs/3336171

[12]Судьялар олий кенгаши. Мурожаатлар таҳлили (2021–2025 йиллар) // https://sudyalaroliykengashi.uz/uz/menu/850

Мурожаат келиб тушган тақдирда ҳам учинчи муаммо кутиб туради: хизмат текшируви тартиби қонунчиликда етарли даражада тартибга солинмаган. Қонун ва Низомда текширувни ким ўтказиши, муддати, судьянинг текширув давомидаги ҳуқуқлари ва натижани расмийлаштириш шакли белгиланмаган; қўшимча текширув эса ҳайъат аъзосига топширилади, яъни текширувчи билан қарор қабул қилувчи бир шахсда бирлашади, бу OECD ҳисоботида ҳам танқид қилинган. Халқаро стандартларга кўра интизомий иш юритувининг дастлабки босқичлари, судьянинг ўзи бошқача талаб қилмаса, махфий сақланиши, бироқ судьяга адолатли тингланиш ҳуқуқи кафолатланиши лозим[13]. Бизнинг амалиётимизда эса махфийлик мавжуд-у, унга мувозанат бўлувчи процессуал кафолатлар йўқ: натижада текширув босқичи судья учун ҳимояланиш кафолатларисиз, мурожаатчи учун эса натижаси номаълум ҳолда қолмоқда.

Ниҳоят, ҳайъат қарор қабул қилганда тўртинчи муаммо — амалиётнинг бир хил эмаслиги — кузатилади. Интизомий ишларни ҳудудий малака ҳайъатлари кўради, аммо қарорлари умумлаштирилмайди ва эълон қилинмайди; натижада бир хил қилмиш учун бир вилоятда огоҳлантириш, бошқасида жарима қўлланиши мумкин. ПФ-227-сон Фармоннинг 7-бандида Кенгаш раисига жазоси қилмишга номутаносиб ишлар бўйича ҳайъат қарорларини қайта кўриш масаласини қўйиш ваколати берилгани муаммо давлат даражасида эътироф этилганини кўрсатади. Юқори турувчи орган томонидан қуйи ҳайъатлар қарорларининг бекор қилиниши ёки ўзгартирилиши, кумулятив таъсир орқали, амалиётни бир хиллаштиришнинг асосий усули ҳисобланади; бироқ бу усул фақат қайта кўриш натижалари умумлаштирилиб, ҳудудий ҳайъатларга етказилса ва улар учун мўлжал бўлиб хизмат қилсагина тўлиқ самара беради. Ҳозирча бундай қарорлар тизимли равишда умумлаштирилмаётгани ва эълон қилинмаётгани боис ҳар бир ҳайъат ўз амалиётини давом эттирмоқда. Фармоннинг 14-бандида жазоси амал қилаётган судьяни юқори лавозимга тавсия этмаслик ҳам назарда тутилган, лекин жазолар ягона электрон реестрда юритилмас экан, бу қоида ҳам тўлиқ ишламайди.

Шундай қилиб, тўрт муаммо бир занжирни ташкил этади: ноаниқ мезон кеч ва нотўғри йўналтирилган мурожаатга, у эса кафолатларсиз текширувга ва бир хил бўлмаган қарорга олиб келади. Амалиётни такомиллаштириш шу занжирнинг ҳар бир ҳалқасига таъсир қилишни талаб қилади.

Таклиф ва хулосалар

[13]UNODC. Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime, 2007 // https://www.unodc.org/documents/corruption/publications_unodc_commentary-e.pdf

ACADEMIC SCIENCE PUBLISHING

Биринчидан, Қонуннинг 74-моддасида процессуал муддатларни узрли сабабсиз ва такроран бузиш интизомий жавобгарликнинг аниқ асоси сифатида кўрсатилиши лозим. Бунда судьянинг иш юкламасини қонуний «узрли сабаб» сифатида белгилаш мақсадга мувофиқ эмас: бундай ёндашув ҳар қандай кечиктиришни юклама билан оқлаш имконини бериб, институтни амалда ишламайдиган ҳолга келтиради. Юклама муаммоси интизомий ҳуқуқ воситалари билан эмас, балки ташкилий чоралар — судьялар ва суд ходимлари штатини илмий асосланган меъёрлар бўйича кенгайтириш, суд иш юритувини рақамлаштириш ҳамда судьяларга одил судловга алоқасиз вазифалар юклатилишини қатъий тақиқлаш орқали ҳал этилиши керак. Шу билан бирга, қонунда назарда тутилган жазо чорасини танлаш мезонлари доирасида қилмишнинг содир этилиш шароити мутаносиблик талабига кўра ҳисобга олиниши мумкин.

Иккинчидан, Низомда мурожаатчининг мурожаат қабул қилингани ҳақида хабар олиш ва текширув якуни тўғрисида асослантирилган жавоб олиш ҳуқуқлари мустаҳкамланиши керак. Бунда интизомий иш юритувининг махфийлиги ва судья мустақиллиги кафолатлари сақланиши лозим: мурожаатчи ишда тараф бўлмагани учун унга ҳайъат мажлисида иштирок этиш ёки қарор нусхасини олиш ҳуқуқи берилмайди. Муддатларни ҳисоблаш қоидалари ҳам аниқлаштирилиши зарур: давомли қоидабузарлик учун олти ойлик муддат у тугаган кундан ҳисобланиши, қилмиш «аниқланган кун» деб эса мурожаат келиб тушган кун эмас, балки хизмат текшируви хулосаси тасдиқланган кун эътироф этилиши керак, чунки шикоят келиб тушган пайтда қоидабузарлик факти ҳали тасдиқланмаган бўлади ва уни аниқланган деб ҳисоблаш судьянинг айбсизлик презумпциясига зид келади. Судларда ва уларнинг сайтларида судьянинг хатти-ҳаракати устидан шикоят қилиш тартиби ва муддатлари ҳақида содда тилдаги ёднома ва электрон мурожаат шакли жойлаштирилиши лозим.

Учинчидан, хизмат текширувининг тартиби (ваколатли субъект, муддат, судьянинг ҳуқуқлари, натижани расмийлаштириш шакли) Низомда алоҳида боб сифатида белгиланиши, текширувда қатнашган ҳайъат аъзоси эса шу иш бўйича овоз беришдан четлаштирилиши зарур. ПФ-227-сон Фармонда назарда тутилган судьянинг ҳимояланиш ҳуқуқи ва Бангалор принципларида кафолатланган адолатли тингланиш ҳуқуқи айнан шу босқичдан бошлаб амал қилиши керак.

Тўртинчидан, Судьялар олий малака ҳайъати интизомий амалиётни ҳар йили умумлаштириб, шахсга доир маълумотларсиз қарорлар тўпламини эълон қилиши, Кенгаш раисининг ташаббуси билан қайта кўрилган ишларнинг

натижалари ҳудудий ҳайъатларга тавсиявий тушунтиришлар шаклида етказилиши, жазолар эса Кенгашнинг ягона электрон реестрида юритилиши мақсадга мувофиқ. Электрон суд тизимларида аллақачон мавжуд бўлган муддатлар мониторинги маълумотларидан эса суд раисининг судьяларга маъмурий таъсир воситаси сифатида эмас, балки хизмат текшируви давомида муддат бузилишининг тизимли ёки шахсий хусусиятга эга эканини аниқлашнинг объектив манбаи сифатида фойдаланиш лозим; бу суд тизими ичидаги мустақиллик (internal judicial independence) принципига мос келади.

Хулоса қилиб айтганда, судьяларнинг интизомий жавобгарлиги тўғрисидаги қонунчилик асосан шаклланган, такомиллаштиришнинг асосий резерви эса қўллаш амалиётида. Мезон, мурожаат, текширув ва қарор босқичларида юқоридаги чоралар судья мустақиллиги ва айбсизлик презумпцияси кафолатларига риоя этган ҳолда бир вақтда амалга оширилса, интизомий жавобгарлик институти жазо воситасидан кўра кўпроқ суд фаолияти сифатини ошириш ва одил судловга ишончни мустаҳкамлаш воситасига айланади. Ушбу таклифлар ПФ-106-сон Фармон йўл харитасидаги вазифани бажаришда инобатга олиниши мумкин.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси (2023 йил 30 апрелдаги таҳрири). — URL: https://lex.uz/docs/6445145.

2. Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги Қонуни. — 2021 йил 28 июль. — ЎРҚ-703-сон. — URL: https://lex.uz/docs/5534923.

3. Судьялар малака ҳайъатлари тўғрисидаги низом: **Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг** 2001 йил 7 декабрдаги 323-II-сон қарори билан тасдиқланган (2014 йил 22 апрелдаги ЎРҚ-368-сон Қонун билан янги таҳрирда қабул қилинган, амалдаги таҳрири). — URL: https://lex.uz/docs/300090.

4. Ўзбекистон Республикасининг «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонуни (2017 йил 11 сентябрдаги ЎРҚ-445-сон Қонун таҳририда). — URL: https://lex.uz/docs/3336171.

5. **Ўзбекистон Республикаси Президентининг** «Судьялар ҳамжамияти органлари фаолиятининг самарадорлиги ва очиқлигини ошириш ҳамда суд мустақиллиги кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони. — 2025 йил 24 ноябрь. — ПФ-227-сон. — URL: https://lex.uz/docs/7852946.

6. **Ўзбекистон Республикаси Президентининг** «Судларда комплаенс назорат тизими самарадорлигини оширишнинг қўшимча чора-тадбирлари

ACADEMIC SCIENCE PUBLISHING

тўғрисида»ги Фармони. — 2026 йил 8 июнь. — ПФ-106-сон. — URL: https://www.lex.uz/ru/docs/-8255886.

7. Суд ҳокимияти мустақиллигини таъминлаш ва тизимда коррупцияга қарши курашишнинг ҳолати кўриб чиқилди // **Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти.** — 2026. — 12 февраль. — URL: https://president.uz/uz/lists/view/8934.

8. «2025 йилда судлар 4 млн дан зиёд ишни кўриб чиқди»: Олий суд вакилларининг матбуот анжумани // Gazeta.uz. — 2026. — 6 февраль. — URL: https://www.gazeta.uz/uz/2026/02/06/courts/.

9. Судьяликка номзодлар учун ёш цензи 30 ёшга туширилиши мумкин // Gazeta.uz. — 2026. — 8 сентябрь. — URL: https://www.gazeta.uz/uz/2026/09/08/sudyalar-maqomi/.

10. **Судьялар олий кенгаши.** Мурожаатлар таҳлили (2021–2025 йиллар). — URL: https://sudyalaroliykengashi.uz/uz/menu/850.

11. **Каримов Т.** Ўзбекистон Республикасида судьяларнинг интизомий жавобгарлиги // Жамият ва инновациялар. — 2023. — Т. 4, № 1. — Б. 36–43. — DOI: 10.47689/2181-1415-vol4-iss1-pp36-43.

12. **OECD.** Baseline Report of the Fifth Round of Monitoring of Anti-Corruption Reforms in Uzbekistan. — Paris, 2024. — DOI: 10.1787/363ba9d8-en.

13. **UNODC.** Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct. — Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime, 2007. — URL: https://www.unodc.org/documents/corruption/publications_unodc_commentary-e.pdf.

ACADEMIC SCIENCE PUBLISHING